

वित्तमन्त्रिणा वित्तसङ्कल्पना-प्रपत्रे कैश्चित् राज्यैः सह भेदभावस्य प्रख्यापिताः आरोपाः निरस्तीकृताः

हिमसंस्कृतवार्ताः। वित्तमन्त्रिणा निर्मला सीतारामन् वर्चया वित्तसङ्कल्पना-प्रपत्रे कैश्चित् राज्यैः सह भेदभावस्य प्रख्यापिताः आरोपाः निरस्तीकृताः। राज्यसभायां शून्यकालावधौ तथा आरोपः प्रख्यापितः यत् कांग्रेस-दलस्य नेतृत्वे अन्यैः विपक्षिदलैः भ्रामकसूचना-प्रसारणस्य सततं प्रयासः क्रियते यत् विपक्षिदलानां राज्यैः वित्तसङ्कल्पना-प्रपत्रे किमपि न प्राप्तम्। तथा प्रोक्तं यत् कस्मिन्नपि वित्तसङ्कल्पना-प्रपत्रे सर्वेषां राज्याणां पृथक्-नामोच्चारणं नैव कर्तुं शक्यते। सा पुनरुक्तवती यत् यदि राज्य-विशेषस्य नाम वित्तसङ्कल्पना-प्रपत्रस्य भाषणसमये न गृहीतवती, तर्हि अस्याशयं कदापि भवितुं न

शक्नोति यत् केन्द्र-सर्वकारस्य तासां योजनानां लाभैः तानि राज्याणि वञ्चितानि स्युः। श्रीमती-सीतारामनवर्या इदमपि अकथयत् यत् केन्द्रीय-वित्तसङ्कल्पना-प्रपत्रे महाराष्ट्र-पश्चिम बंगालयोः कृते अनेकानां विकास कार्यक्रमाणां घोषणा कृता अस्ति। सदनकार्याचरणस्य प्रारम्भे एव विपक्षस्य नेता मल्लिकार्जुन खरगे एतत् प्रकरणं समुत्थापयन् आरोपं प्रख्यापितवान् यत् संसदि प्रस्तुतं इदं केन्द्रीय वित्तसङ्कल्पना-प्रपत्रं सर्वकारं रक्षितुं एकः प्रयासः आसीत् सहैव तेन प्रोक्तं यत् विपक्षिदलानि एतस्य विरोधं करिष्यन्ति। सः प्रोक्तवान् यत् असंतुलितेन वित्तसङ्कल्पना-प्रपत्रेण विकासः कथं भवितुं शक्यते ?

अनन्तरं विपक्षिदलानि सदनान् बहिरगच्छन्। इतं पूर्वं, विपक्षि-सांसदानां स्थगनप्रस्तावं निरस्तं कुर्वन् सभापतिः जगदीप-धनखडः प्रोक्तवान् यत् राजनीतिक दलानां नेतृभिः अस्मिन् विषये विचारः करणीयः। लोकसभायाम् अपि एतत् प्रकरणम् अधिकृत्य विपक्षिदलानां सांसदाः सदनान् बहिरगतवन्तः। अद्य प्रातः सदनस्य उपवेशनावधौ एव कांग्रेस, समाजवादी पार्टी, डीएमके, तृणमूल कांग्रेस चेत्यादीनां विपक्षिदलानां सदस्यैः सह अन्य सदस्याः अपि अन्य राज्यैः सह कृतं कथित-भेदभावम् अधिकृत्य विरोध-प्रदर्शनं कृतवन्तः। लोकसभाध्यक्षः ओम-बिडला अकथयत् यत् शून्यकालसमये योजनाबद्धरूपेण सदनस्य कार्याचरणं बाधितं न कर्तव्यम्। केन्द्रीयमन्त्री-किरेन- रिजिजू अपि विपक्षि-सदस्यानां व्यवहारे प्रश्नं समुत्थापयत्। सः प्रोक्तवान् यत् सर्वदलीयोपवेशने विपक्षिदलानां सर्वैः नेतृभिः सदनस्य निर्बाध-कार्याचरणम् अधिकृत्य साहमत्यं व्यक्तं कृतमासीत्। सः प्रोक्तवान् यत् प्रश्नकालावधौ विरोध-प्रदर्शनं नोपयुक्तम्।

सुभाषितम्

वनेऽपि सिंहा मृगमांसभक्षिणो
बुभुक्षिता नैव तृणं चरन्ति।
एवं कुलीना व्यसनाभिभूता
न नीचकर्माणि समाचरन्ति॥
भावार्थः- जंगल मे मांस खानेवाले
शेर भूख लगने पर भी जिस तरह
घास नहीं खाते, उस तरह उच्च कुल
में जन्मे हुए व्यक्ति (सुसंस्कारित
व्यक्ति) संकट काल में भी नीच कार्य
नहीं करते।

प्रतीकसाठ्ये मुम्बई

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते
सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्

जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

ब्रिटेनदेशस्य विदेशमन्त्री डेविड लैमि विदेश- मन्त्रिणा एस् जयशङ्करेण सह वार्ताम् अकरोत्

ब्रिटेनदेशस्य विदेशमन्त्री डेविड लैमि इत्येषः गतसायं काले विदेशमन्त्रिणा एस् जयशङ्करेण सह वार्ता विधास्यत्। लैमि इत्येषः मुख्यतया व्यापकं कार्यगतनीति-सहभागित्वं सदृढीकर्तुं चिरकालादेव प्रतीक्षारतं भारत-ब्रिटेन-मुक्त-व्यापार-सहभागित्वं च कर्तुं वार्ताम् अपि कृतवान्। ब्रिटेनदेशे प्रधानमन्त्रिणा कीर् स्टारम्र इत्येषः लेबर पार्टीति दलस्य प्रशासनस्य सत्तारूढानन्तरम् उभयोः देशयोः मध्ये इदं प्रथमम् उच्चस्तरीयोपवेशनं समनुष्ठीयते।

सर्वोच्चन्यायालयः

२९ जुलाईतः ३ अगस्त-
पर्यन्तं विशिष्ट-लोक-
न्यायालयस्य

आयोजनं करिष्यति

विलम्बितानां प्रकराणां सौहार्दपूर्ण समाधानं समाधातुं एकस्मिन् महत्वपूर्ण-पदक्षेपे, सर्वोच्चन्यायालयः जुलाईमासस्य नवविंशति-दिनाङ्कात् आरभ्य अगस्त मासस्य त्रिदिनाङ्कं यावत् विशिष्ट-लोकन्यायालयस्य आयोजनं करिष्यति। भारतस्य मुख्य न्यायाधीशे डी.वाई. चंद्रचूडेन ते नागरिकाः अस्य कार्यक्रमस्य लाभः समावाप्तुं प्रार्थिताः सन्ति येषां प्रकरणानि शीर्षन्यायालये चिर-विलम्बितानि सन्ति।

बिहारराज्ये राज्यस्य विधानसभा प्राशासनिक -प्रतियोगिता-परीक्षासु प्रश्नपत्राणां अवैधोद्घाटनं अनियमितताः च विरुध्य एकं विधेयकं पारितम् अकरोत्

बिहारराज्ये राज्यस्य विधानसभा प्राशासनिक-प्रतियोगिता-परीक्षासु प्रश्नपत्राणां अवैधोद्घाटनं अनियमितताः च विरुध्य एकं विधेयकं पारितम् अकरोत्। बिहार-सार्वजनिक-परीक्षा-विधेयकं 2024, इत्यस्य अन्तर्गतं गभीर प्रकरणेषु वर्षत्रयात् समारभ्य दशवर्षाणि पर्यन्तं कारावासदण्डम् एककोटिरुप्यकाणां दण्डशुल्कं च प्रस्ताविते स्तः, जल-संसाधन-मंत्री विजय-कुमार-चौधरी इत्येषः एतत् विधेयकं प्रस्तुतम् अकरोत्। श्रीचौधरी सदने प्रोक्तवान् यत् बिहारराज्यं समेत्य सम्पूर्णदेशे परीक्षापत्राणाम् अवैधोद्घाटनस्य घटनाः सञ्जाताः। सः अकथयत् यत् अस्य विधेयकस्य उद्देश्यं परीक्षायोजकेषु सार्वजनिकेषु निकायेषु मेधाविछात्राणां अन्यप्रत्याशिनां च विश्वासवर्धनम् अस्ति।

काठमाण्डौ त्रिभुवन- अन्तर्राष्ट्रीय- विमान- स्थानके विमानं दुर्घटितम्, १८ जनानां मृत्युः

बुधवासरे प्रातःकाले एव नेपालदेशस्य राजधानीकाठमाण्डौ त्रिभुवन-अन्तर्राष्ट्रीयविमानस्थानके उड्डयनकाले निज-विमानसेवाकम्पनी इत्यस्य विमानं दुर्घटितम्, यत्र १९ जनाः आसन्, तेषु १८ जनाः मृताः इति सूचना प्राप्ता अस्ति। मीडिया-सञ्चारमाध्यमानां समाचारानुसारं पोखरानगरं गच्छत् विमानं प्रातः ११ वादनस्य समीपे दुर्घटितम्। विमानस्थानके नियुक्तः सुरक्षाधिकारी अवदत् यत् विमानस्य पायलट चिकित्सालयं नीतः। सः अवदत् यत् विमानस्य अग्निः निष्प्रभः अस्ति। दुर्घटनास्थले पुलिसकर्मिणः अग्निशामकाः च उद्धारकार्यं कुर्वन्ति। यात्रिकाणां स्थितिविषये विस्तृतसूचना न प्राप्यते स्म। मीडिया-सञ्चारमाध्यमानाम् अनुसारं

पोखरानगरं प्रति गच्छन्तं विमानं उड्डयनकाले धावनमार्गात् अवतरत् तदा एव दुर्घटना अभवत्। विमाने चालकदलस्य सदस्यैः सह १९ जनाः आसन्। प्रारम्भिकसूचनानुसारं दुर्घटनास्थलात् पञ्च शवः प्राप्ताः सन्ति। विमानस्य नायकः (कप्तानः) एम.आर.शाक्यः चिकित्सालयं नीतः। विमानस्थानके धूमस्य घनः मेघः दृष्टः अस्ति।

राहत-उद्धारकार्याय

सेनाकर्मचारिणः स्थले प्रेषिताः

प्राप्तसूचनानुसारं नेपालसर्वकारेण राहत-उद्धारकार्याय सेनाकर्मचारिणः स्थले प्रेषिताः। चिकित्सा-सेना-कर्मचारिणां दलाः राहतकार्यं कुर्वन्ति, येन प्रकारेण अग्निः प्रज्वलिता, सा दुर्वर्ता सूचयति।

२०२३ तमे वर्षे अपि नेपाले एका प्रमुखा विमानदुर्घटना अभवत्

गतवर्षे अपि नेपाले विमानदुर्घटनायां ७२ जनाः मृताः। २०२३ तमे वर्षे नेपाले येतिविमानसेवायाः विमानं दुर्घटनाग्रस्तम् अभवत् आसीत्। येति-विमानसेवा-दुर्घटनायां ये प्राणान् त्यक्तवन्तः, तेषु पञ्च भारतीयाः अपि आसन्। अन्वेषणेन ज्ञातं यत् येति-विमानसेवा-दुर्घटना पायलटदोषेण अभवत्, यदा विमानस्य चालकः अकस्मात् विद्युत्-विच्छेदनं कृतवान्, येन विमानस्य दुर्घटना अभवत्।

केन्द्रीयबजटे रेलविस्तारार्थं हिमाचलाय २६९८ कोटिरूप्यकाणि दत्तानि रेलमन्त्रिणा सूचना प्रदत्ता

हिमसंस्कृतवार्ता: - कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।
केन्द्रीयबजट २०२४-२५ मध्ये रेलमार्गविस्तारार्थं हिमाचलप्रदेशाय २६९८ कोटिरूप्यकाणां राशिः विनियोजिता अस्ति। केन्द्रीयरेलमन्त्री अश्विनीवैष्णवः बुधवासरे राज्यवारबजटविनियोगस्य विषये विडियोसम्मेलने एतां सूचनां दत्तवान्। रेलबजटे हिमाचलस्य पर्वतराज्यस्य प्राधान्यं दत्तम् इति सः अवदत्। यूपीए-सर्वकारे राज्यस्य कृते केवलं १०८ कोटिरूप्यकाणि एव प्राप्यन्ते स्म। तस्मिन् एव काले प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी इत्यस्य नेतृत्वे प्रायः २५ गुणितं वर्धितम्। सः अवदत् यत् भानुपल्ली-लेह-योजना सहितस्य अन्यस्य रेलमार्गस्य विस्तारः सर्वकारस्य प्राथमिकता अस्ति। हिमालयप्रदेशे रेलमार्गविस्तारः एकम् आह्वानम् अस्ति। एतत् दृष्ट्वा केन्द्रसर्वकारः अत्र सुरक्षितरेलमार्गविस्तारे ध्यानं ददाति। अमृतभारतस्थानकयोजना २०२४ इत्यस्य अन्तर्गतं राज्यस्य चत्वारि रेलस्थानकानि आधुनिकसुविधाभिः

सुसज्जितानि कर्तुम् उन्नयनं क्रियन्ते। ऐतिहासिकं शिमला-रेलस्थानकं विहाय अम्ब-अन्दौरा, बैजनाथ-पपरोला, पालमपुर-रेलस्थानकं च अस्मिन् समाविष्टम् अस्ति। एतदतिरिक्तं राज्ये शतप्रतिशतम् रेलमार्गविद्युत्करणकार्यं सम्पन्नम् अस्ति। कालका-शिमला-ऐतिहासिकं रेलस्थानकं यूनेस्को-विरासतस्थलम् इति कारणतः अस्मिन् अन्तर्भूतं न जातम्। चण्डीगढ-बद्दी-रेलमार्गस्य कृते ३०० कोटिरूप्यकाणां बजटं स्थापितम् अस्ति।

भानुपल्ली-लेहरेलमार्गस्य कृते १७०० कोटिरूप्यकाणि मुक्तानि

रणनीतिकदृष्ट्या महत्त्वपूर्णायाः भानुपल्ली लेहरेलमार्गस्य कृते केन्द्रीयबजटे १७०० कोटिरूप्यकाणां राशिः विमोचिता अस्ति। एतदतिरिक्तं चण्डीगढबद्दीरेलमार्गस्य कृते ३०० कोटिरूप्यकाणां राशिः, नङ्गलजलबन्ध- तलवाड़ायाः कृते ५०० कोटिरूप्यकाणां च राशिः मुक्ता अस्ति।

यूनलिकायां (यूट्यूब) चलचित्रं दृष्ट्वा श्रीखण्डमहादेवस्य दर्शनार्थं विदेशेभ्यः भक्ताः आगताः

हिमसंस्कृतवार्ता : - श्रीखण्डमहादेवस्य दर्शनार्थं देशस्य विभिन्नराज्येभ्यः अपि च विदेशेभ्यः पर्यटकाः आगच्छन्ति। बुधवासरे आस्ट्रेलियादेशस्य थवनस देवाटिस्फा जर्मनीदेशस्य अस्मिट ज्योलप्पे च श्रीखण्डमहादेवस्य दर्शनार्थं प्रस्थितौ। उभौ विदेशीयात्रिकौ उक्तवन्तौ यत् श्रीखण्डमहादेवयात्राविषये यूनलिकायां दृश्यमानं चलचित्रं दृष्ट्वा विडियोमध्ये स्थानस्य सौन्दर्यं दृष्ट्वा यात्रायाः इच्छा अभवत्। सामाजिकमाध्यमात् अस्य विषये सूचनां गृहीत्वा न्यासस्य ऑनलाइन पटले ऑनलाइन पञ्जीकरणं कृत्वा यात्रां कर्तुं प्रस्थितवान्। एसडीएम निरमण्ड मनमोहनसिंहः अपि श्रीखण्डमहादेवस्य दर्शनं कृत्वा यात्रायाः वृत्तान्तं गृहीतवान्। आधिकारिकतया १४ जुलाईतः २७ पर्यन्तम् आयोज्य श्रीखण्डमहादेवयात्रायाः बुधवासरे ११ तमे दिने श्रीखण्डमहादेवयात्रा न्यासस्य प्रशासनस्य च दलेन ५०० तः अधिकाः तीर्थयात्रिकाः प्रेषिताः। यात्रा न्यासस्य उपाध्यक्षः एसडीएम निरमण्डमनमोहनसिंहः अवदत् यत् अद्यावधि यात्रायाः कृते ७,६५६ यात्रिकाः पञ्जीकृताः सन्ति। अस्मिन् ७,३४४ पुरुषाः, ३१२ महिलाः च यात्रिकाः सन्ति। सः अवदत् यत् अस्मिन् समये विदेशीयाः पर्यटकाः आस्ट्रेलियादेशस्य थवनस देवाटिस्फा, जर्मनीदेशस्य अस्मिट ज्योलप्पे श्रीखण्डमहादेवं च प्रति प्रस्थिताः।

राज्यसर्वकारद्वारा नीति-आयोगस्य सभायाः बहिष्कारः दुर्भाग्यपूर्णः- जयरामठाकुरः

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला।
विपक्षस्य नेता जयरामठाकुरः हिमाचलसर्वकारस्य नीति-आयोगसभायाः बहिष्कारस्य निर्णयं दुर्भाग्यपूर्णम् इति उक्तवान्। मुख्यमन्त्री राजनीतिप्रेरितः सन् राज्यस्य हितेन सह क्रीडति। २७ जुलाई दिनाङ्के आयोज्य सभायाः अध्यक्षता प्रधानमन्त्रिणा करणीया अस्ति, यस्मिन् वित्तमन्त्री अपि प्रमुखतया उपस्थितः भविष्यति। अस्याः सभायाः माध्यमेन राज्यं राज्यस्य हिताय अधिकतमं आर्थिकसहायतां परियोजनां च प्रदातुं स्वपक्षं सर्वकारे प्रस्तौतुं शक्नोति। केन्द्रसर्वकारः एताः याचनाः गम्भीरतापूर्वकं विचारयति। मुख्यमन्त्रिणा राजनैतिकप्रेरितस्य एतादृशायाः महत्त्वपूर्णायाः

सभायाः बहिष्कारः राज्यस्य हिताय न भवति। एतादृशी राजनीतिः राज्यस्य विकासाय सर्वदा हानिकारकं भवति। राज्यहितेन सह सन्धिं कृत्वा राजनीतिः कर्तुं न शक्यते। नीति-आयोगस्य सभायाः बहिष्कारस्य निर्णयस्य पर्याप्तं निन्दा कर्तुं न शक्यते। मुख्यमन्त्री अस्मिन् सत्रे उपस्थितः भूत्वा हिमाचलस्य हितसम्बद्धानां परियोजनानां कृते सहकार्यं याचयेत्। राज्यस्य विकासविषयाणि राजनीतितः पृथक् स्थापनीयाः इति सः अवदत्। काङ्ग्रेस-उच्चनेतृत्वेन नीति-आयोगस्य महत्त्वपूर्णसमागमस्य बहिष्कारस्य निर्देशाः दत्ताः इति निराशाजनकम्।

अस्मिन् समये सामान्यबजटे हिमाचलप्रदेशस्य विशेषसावधानी कृता इति विपक्षनेता अवदत्। आपदाकृतक्षतिपुनर्निर्माणार्थं बजटे प्रावधानं करणं प्रधानमन्त्रिग्रामीणसड़कयोजनायाः चतुर्थचरणस्य घोषणा च स्वागतयोग्या अस्ति। तेन सम्पूर्णराज्यस्य जनाः लाभं प्राप्नुयुः। बजटे हिमाचलस्य वित्तीयप्रावधानं कृत्वा अपि राज्यसर्वकारेण केन्द्रसर्वकाराय कृतज्ञतायाः एकं वचनम् अपि न उक्तम् एतदतिरिक्तं 1.5 लक्षकोटिरूप्यकाणां बजटे व्यवस्थापनं कृतं यत् राज्येभ्यः दीर्घकालं यावत् दास्यति पदं विना किमपि व्याजं कृते दीयते। अस्मात् अपि हिमाचलः नियतं धनं प्राप्स्यति यत् राज्यस्य विकासकार्याणां कृते व्ययितुं शक्यते।

२५ उद्योगेभ्यः एकल-वातायनस्य अनुमोदनम्

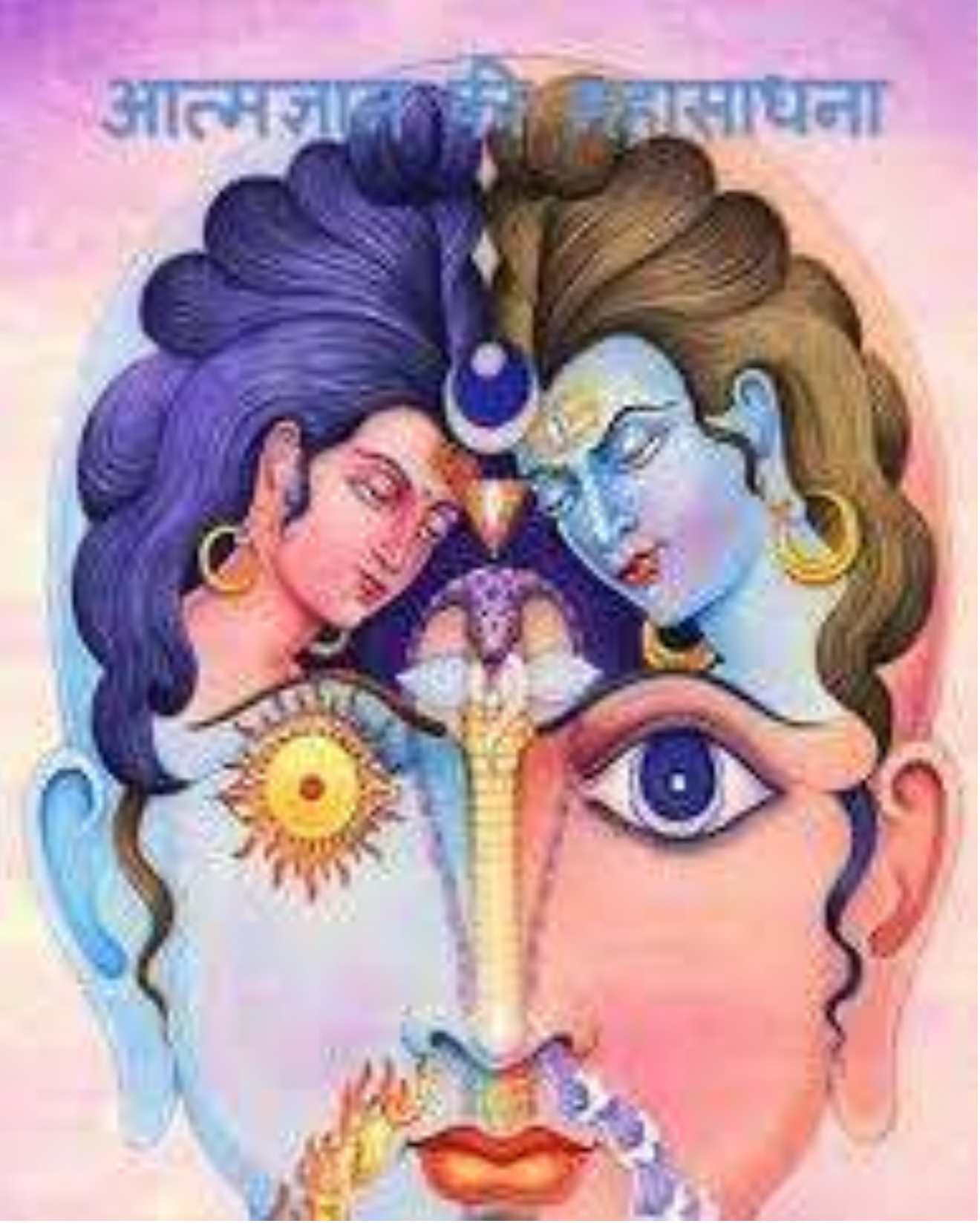

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। मुख्यमंत्री सुखविंदरसिंहसुक्खुः राज्य-एकल-वातायन-अनुमोदनम् एवं निरीक्षणप्राधिकरणस्य २९ तमायाः सभायाः अध्यक्षतां कृतवान्। प्राधिकरणेन नूतनानां उद्योगानां स्थापनायाः, विद्यमानानाम् एककानां विस्तारस्य च सम्बद्धानां २५ परियोजनाप्रस्तावानां अनुमोदनं कृतम्। प्रायः २२१६.९३ कोटिरूप्यकाणां निवेशः प्रस्तावितः अस्ति तथा च ५,०२७ जनानां कृते रोजगारस्य अवसराः उपलभ्यन्ते। प्राधिकरणेन अनुमोदितेषु नवीनप्रस्तावेषु बहुविधाः एककाः सन्ति।

हिमाचलप्रदेशस्य मन्त्रिमण्डलस्य संगोष्ठी गुरुवासरे मुख्यमन्त्रिणः सुखविन्दरसिंहस्य अध्यक्षतायां मध्याह्ने १२ वादने राज्यसचिवालये भविष्यति। अस्मिन् सत्रे बहवः बृहत् निर्णयाः ग्रहीतुं शक्यन्ते। अस्मिन् मन्त्रिमण्डलसभायां शिक्षाविभागः शिक्षायाः गुणवत्ता सम्बद्धाः प्रमुखाः निर्णयाः कर्तुं गच्छति। विभागे शैक्षणिकसत्रस्य मध्ये शिक्षकस्थानान्तरणस्य पूर्णतया प्रतिबन्धस्य प्रकरणं भविष्यति। तदतिरिक्तं उत्कृष्टताकेन्द्रस्य विद्यालयानां कृते युक्तिकरणप्रक्रियायाः अपि हरितसंकेतः दीयते। शून्यप्रवेशयुक्तानां १०० सर्वकारीयविद्यालयानाम्, सीमितप्रवेशयुक्तानां प्रायः ६५० विद्यालयानां च अभिलेखाः अपि मन्त्रिमण्डलस्य समक्षे स्थापितानि भविष्यन्ति। एतेषु कति विद्यालयाः पिहिताः भवेयुः, केन सूत्रेण च मन्त्रिमण्डलेन निर्णयः करणीयः। मन्त्रिमण्डलं विद्यालये प्रशासनिककार्यं पश्यन्तः प्राचार्यस्य, मुख्याध्यापकस्य, केन्द्रस्य मुख्याध्यापकस्य च कृते प्रतिदिनं एकघण्टां यावत् बालकान् पाठयितुं अनिवार्यं कर्तुं शक्नोति

शिक्षकस्थानान्तरणं विद्यालयानां पिधानञ्च विषये भविष्यति निर्णयः

शिव स्वरोदयशास्त्रम्

स्वारोदयविषयः प्राच्यविद्या, स्वरा च अत्र तान्त्रिकपदत्वेन प्रति तिष्ठति। (स्वरपदं अधिकं दार्शनिकं आध्यात्मिकं च, प्राणः तु

लौकिकस्तरस्य अधिकं अतः अस्माकं सदृशं ज्ञातं च ।) स्वरोदयस्य पाठस्य उपरि वा तस्य विषयेषु अपि किञ्चित् दृष्टिपातेन, एतत् सूचयति यत् " विज्ञानविज्ञानम्", न्यूनातिन्यूनम् भारतीयदृष्ट्या प्राचीनभारतीयविज्ञानानाम् अध्ययनेन च एतस्य पुष्टिः भवति एव । प्राणविद्या यथा लोरे अभ्यासे क्रियते । अस्य परम्परा तस्य दस्तावेजीकरणं च लिखितरूपेण अपि च मौखिकपरम्परायां रक्षितम् अस्ति । अस्य ज्ञानस्य विस्तृतः समग्रः अध्ययनः न केवलं स्वयमेव अत्यावश्यकः, अपितु भारतीयविज्ञानानाम् अवगमनाय, पूरकाय, समीक्षायै च अधिकं प्रासंगिकः अस्ति । आधुनिकपदानां प्रयोगाय अयं शास्त्रः आध्यात्मिकशास्त्रस्य, जैवभौतिकशास्त्रस्य, भौतिकशास्त्रस्य च त्रयः स्तम्भेषु स्वस्थानं गृह्णाति इति वक्तुं शक्यते। तथापि व्यावहारिकरूपेण एतत् जैवभौतिकशास्त्रे बलं ददाति, एकस्मिन् पार्श्वे भौतिकशास्त्रे अपरपक्षे च आध्यात्मिकशास्त्रे मिलित्वा । पाश्चात्यभौतिकसंस्कृतेः प्रतीकं आधुनिकं विज्ञानं केवलं भौतिकजैवभौतिकघटनारूपेण पश्यति, यस्याः सत्तायाः आध्यात्मिकशास्त्रेण सह कथमपि सम्बन्धः नास्ति आधुनिकविज्ञानं प्राणविद्यायाः गभीरतायाः सम्भावनायाश्च सर्वथा अज्ञानं यद्यपि शनैः शनैः योगद्वारा तस्य किञ्चित् अवगन्तुं आरब्धम् अस्ति तदा अपि अस्य ज्ञानस्य अवगमनाय तस्य पूर्णग्रहणाय च बहुकालः अवश्यं भवति । प्राणविज्ञानं तत्सदृशैः अन्यैः ज्ञानैः सह आधुनिकप्रभावस्य सम्मुखे सति आत्मानं, ओजं च नष्टं दृश्यते । समग्रभारतीयसंस्कृतेः महत्त्वं अर्थः च प्रायः नष्टः अस्ति न तु अस्तित्वमेव ।

..सुधा साठ्ये मुंबई।

पहाड़ी गल्लां हिमसंस्कृतवार्ता:

असांजो किसिरा क्या छापा पईरा
कोई कुछ बी कमाओ
रुस्यां जो कियाँ मनाओ
झुठेयाँ जो कुण समझाओ
नी समझणा तां टिहगा ते जाओ
पर असांजो किसिरा क्या छापा पईरा

चलदा माहणु नी टोकणा
चली पया जे तां कदी नी रोकणा
जे कोई ज़्यादा ई भाव खाँदा
मौका औणे पर जरूर टोकणा
पर असांजो किसिरा क्या छापा पईरा

दूजे रा खरा हुई जाओ तां बड़ा कलझणा
अपूं जो समझणा चत्तर दूजे जो टेहका समझणा
मरी जाणा हिरखे अंदर ई अंदर फुखी कने
दुये रे घरा जालूं मर्जी जाई धमकणा
पर असांजो किसिरा क्या छापा पईरा

तालूं जे देखो करदे रहणा टाहक फ़साई
अग्रे बधणे सैजे लगया सै दित्या रुड़ाई
सबीं रे कम्मा च लत्त देणी अड़ाई
चलदे घराटा मोटा गटा देणा पाई
पर असांजो किसिरा क्या छापा पईरा

उआभतरियां करनी सारा दिन
तवाहर लई लई कने उम्र दिति बताई
दुनियाँ खाई ली ठगी ठगी कने
लया तिसते जे तिसरी द्वानी नी टाहई
पर असांजो किसिरा क्या छापा पईरा

रवींद्र कुमार शर्मा
घुमारवीं
जिला बिलासपुर हि प्र
7018853800

पुराणेषु त्रिमूर्तिविष्णुः संसारस्य रक्षकः

विष्णुः सनातनधर्मस्य मुख्यदेवतास्वन्यतमोऽस्ति। यो नारायणो हरिर् इत्यपि प्रसिद्धोऽस्ति। समकालीनहिन्दुधर्मस्यान्तः प्रमुखपरम्परास्वन्यतमस्य वैष्णववादस्यान्तः स सर्वोच्चोऽस्ति। हिन्दुधर्मस्य मूलग्रन्थेषु लोकप्रियपुराणानां अनुसारं विष्णुरीश्वरस्य मुख्यत्रयरूपेषु अन्यतमोऽस्ति। पुराणेषु त्रिमूर्तिविष्णुः संसारस्य वा जगतः रक्षकः इति उच्यते। त्रिमूर्तेः अन्ये द्वे रूपे ब्रह्मा शिवौ स्मृतौ। यत्र ब्रह्मा जी जगतः सृष्टिकर्ता मतः, तत्र शिव जी नाशक इति मतः। मूलतः विष्णुः शिवः च ब्रह्मा च अपि समानौ स्तः, एषः प्रत्ययः अपि बहुधा स्वीकृतः अस्ति। न्यायस्य रक्षणाय, अन्यायस्य विनाशाय, जीवस्य (मनुष्यस्य) परिस्थित्यानुसारं सम्यक् मार्गं ग्रहीतुं मार्गदर्शनाय च विविधरूपेण अवतारं कृत्वा विष्णुः स्वीकृतः अस्ति। कल्कि अवतार इति १० (अन्तिम) अवतारः। पौराणिककथानां अनुसारं विष्णोः पत्नी लक्ष्मी अस्ति। आख्यायिकानुसारं तुलसी अपि भगवतः विष्णोः लक्ष्मी इव प्रियः अस्ति अतः सा 'विष्णुप्रिया' इति ज्ञायते। क्षीरसागरं विष्णोः निवासस्थानम् अस्ति। तस्य शयनं शेषनागस्य उपरि अस्ति। तस्य नाभितः कमलं जायते यस्मिन् ब्रह्मा स्थितः। अधो वामहस्ते पद्मं, अधोदक्षिणे गदां (कौमोदकी), ऊर्ध्ववामहस्ते शङ्खं (पञ्चजन्यं) ऊर्ध्वदक्षिणे च चक्रं (सुदर्शनं) धारयति।

दशावताराः

स सतां संरक्षणाय दुष्टानां विनाशाय च भूमौ पुनः पुनो जायते। स उवाच

परित्राणाय साधूनां विनाशाय च दुष्कृताम् ।
धर्मसंस्थापनार्थाय सम्भवामि युगे युगे ॥

तेन दशावतारा गृहीताः । ते च क्रमशः सन्ति-
मत्स्यः - प्रलयसमये नारायणः सोमकनामकं राक्षसं हत्वा जीविनोऽपालयत्।
कूर्मः - कूर्मावतारे विष्णुः समुद्रमन्थने देवान् उपाकरोत्।
वराहः - हरिर् वराहरूपेणाविर्भूय हिरण्याक्षं हत्वा भुवम् अरक्षत्।
नरसिंहः - नारायणोऽसुरं हिरण्यकशिपुम् अमारयत्।
वामनः - दानशूरस्य बलेः गर्वहरणं कृत्वा तम् पातालं प्रति प्रेषितवान्।
परशुरामः - २१ पृथिवीप्रदक्षिणा कृत्वा १०८ तीर्थक्षेत्राणां संशोधितः।
रामः - रावणम् अमारयत् । युगे एकमेव पुरुषोत्तमः।
कृष्णः - कंसं बाल्ये एव अमारयत्। महाभारतयुद्धे सहभागो गीतोपदेशकर्ता च।
बौद्धः - कलियुगे सिद्धपुरुषो जनहितकर्ता च ।
कल्किः - कलियुगे दुष्टानां संहारं कर्तुम् आविर्भविष्यति।

नाम

निरुक्ते यद्विषितो भवति तद्विष्णुर्भवतीति कथ्यते। आदिशङ्करो विष्णोरर्थः सर्वत्रगत इत्यवदत्।

लक्षणानि

विष्णुश्चतुर्भुजोऽस्ति। तेषु पाञ्चजन्यशङ्खं सुदर्शनचक्रं कौमोदकीगदां पद्मं च धारयति। उक्तं च वनमाली गदी शार्ङ्गी शङ्खी चक्री च नन्दकी श्रीमान् नारायणो विष्णुर्वासुदेवोऽभिरक्षत्विति। स मेघश्यामोऽस्ति। तस्य वक्षः श्रीवत्सेनाङ्कितः। स कौस्तुभमणिं वनमालां च धारयति। सोऽनन्तनागे शेते।

सहस्रनामानि

भीष्मो युधिष्ठिरस्य विज्ञप्तिम् अनुमन्यमानो विष्णोः सहस्रनामस्तुतिम् अकरोत्। यो विष्णोः सहस्रनामानि जपेत् स जन्मसंसारबन्धनाद् विमुच्यत इति मन्यते। एष सहस्रनामावली महाभारतेऽनुशासनपर्वण्यस्ति।

केंद्रीय-सशस्त्रारक्षिबलं पूर्वाग्रिवीरान् सैनिकान् सेनायां सम्मेलितुं सज्जम्

बीएसएफ, सीआईएसएफ, आरपीएफ चेत्यादीनि सैन्यबलानि समेत्य केंद्रीय-सशस्त्रारक्षिबलं पूर्वाग्रिवीरान् सैनिकान् सेनायां सम्मेलितुं सज्जानि सन्ति । बीएसएफ इत्यस्य महानिदेशकेन नितिन अग्रवालेन प्रोक्तं यत् पूर्वाग्रिवीरैः सीमा सुरक्षा-बले प्रवेशाय दश-प्रतिशान्तिं आरक्षणं आयुसीम्नि लाभः च प्राप्येते। सीआईएसएफ इत्यस्य महानिदेशिका नीना-सिंह इत्यनया अपि प्रोक्तं यत् गृह मंत्रालयेन प्रतिपादितं निर्णयम् अनुसरत्, सीआईएसएफ-बलम् अपि पूर्वाग्रिवीरान् सम्मिलितं कर्तुं सज्जं वर्तते । पूर्वाग्रिवीरैः कोस्टेबल इत्यस्मिन् पदे दश-प्रतिशान्तिं आरक्षणं आयु-शारीरिक दक्षता-परीक्षायाम् च लाभः प्रदास्यते । आरपीएफ इत्यस्य महानिदेशकेन मनोज-यादवेन प्रोक्तं यत् रेलवे सुरक्षा-बले आयुसाग्नि लाभेन सह पूर्वाग्रिवीराणां स्वागतं कर्तुं तत्पराः स्मः ।